

З Новим роком та Різдвом Христовим!

РІД НАШ КРАСИЙ, РІД ПРЕКРАСИЙ!

ОТЧИЙ

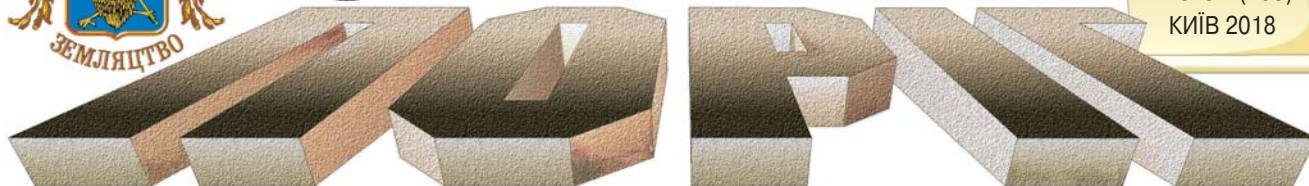
ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ
2002

СІЧЕНЬ

Число 1 (193)

КИЇВ 2018

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Чуття громади

Живемо в тривожний час під грім гармат на сході України, під галас безкінечних масових зібрань людей, що поборюють одне одного, забуваючи часом, що держава, колективний рідний дім, не продається, що суть справжньої демократії таїться в єднанні мільйонів, а не в служінні черговому лідеру-інтригану за шмат гнилої ковбаси. Живемо й передчуттям безповоротних змін у долі багатостраждальної нашої України й боремося за її високе майбутнє, за світлі ідеали, за які віддали й віддають життя кращі патріоти.

І добре, що наша славна земляцька чернігівська громада вступає в рік новий згуртованою, сповнено бажанням покласти на оltар Вітчизни не тільки високі слова, а й такі ж добротворчі справи. Варто лишень познайомитися з роботою відділень та об'єднань, що було зроблено на щорічній нашій конференції, як відчуєш радість: як багато можуть наші славні столичні земляки, яким незгасним маяком світять іншим обласним земляцтвам! Є в Україні краї заможніші, багатолюдніші, амбітніші, але саме наші сіверяни ведуть перед у патріотичному русі. І це не може не радувати, бо наша бідна на надра й ґрунти поліська рівнина являє світові багатих духом людей. Це – найвища інвестиція в духовну розбудову країни, гарант того, що жодні зовнішні й внутрішні війни не підрубають під корінь нашу велику історію. Можна

було б згадувати кращих членів нашої родини – лікарів і вчителів, робітників та інженерів, бізнесменів і громадських діячів, учених і майстрів слова та пензля, люблячих бабусь і матерів та гідних доброго імені дітей, для яких членство в земляцтві стало нагальною потребою душі. Саме тому так багато робиться для єднання нашого як на столичних священних пагорбах, так і на рідних просторах малої батьківщини.

Січневої пори ми знову збираємося всією тисячною родиною, щоб побачити одне одного, перекинутися словом споминів, а головне – заглянути в майбутнє, де стільки невирішених справ, де десятки ділових зустрічей із земляками-керівниками районів. Справді, де турбота про благополуччя Сіверщини стала спільною нагальною справою, там і результати найзначніші, а отже, цієї дорогою варто іти нам і далі. Оскільки ж кожна велика справа починається з малої, не оминати увагою все, гідне уваги й поваги.

Тож рушаймо в рік новий такою ж здруженою громадою, робімо все, аби наша Україна швидше ставала в стрій найуспішніших держав світу. Ми цього варті!

Рада Чернігівського
земляцтва

Не будь мудрий на словах – будь мудрий на ділі.
Народна мудрість

У СІЧНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

СЕДОЙ Леонід Олександрович – 85-ліття. Народився 5 січня 1933 року в с. Іваниця Ічнянського р-ну. Доцент, колишній завідувач кафедри офтальмології Національного медичного університету імені О. Богомольця. Автор понад 20 наукових праць.

ТЯСТОВ Олег Петрович – 85-ліття. Народився 8 січня 1933 року в Носівці. Працював 53 роки провідним інженером в інституті "Гідропрілад", неодноразово брав участь в експедиціях на Північний полюс. Ветеран праці.

КОНОТОПЕЦЬ Микола Архипович – 75-річчя. Народився 10 січня 1938 року в Носівці. 13 років служив на Чорноморському флоті, був викладачем Київського вищого військово-морського політичного училища. Капітан 1-го рангу. Заслужений працівник народної освіти України. Відзначений почесними нагородами.

КУЦЕНКО Василь Архипович – 80-річчя. Народився 15 січня 1938 року в с. Зоря Новгород-Сіверського р-ну. Працював 5 років головним лікарем та хірургом у Хмельницькій області, понад 30 років асистентом на кафедрі загальної хірургії Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця. Кандидат медичних наук. Учасник ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС.

БУТАК Андрій Артемович – 75-річчя. Народився 2 січня 1943 року в с. Максим Козелецького р-ну. Працював начальником відділу Інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості України. Підполковник у відставці.

МИКИТЕНКО Тетяна Іванівна – 75-річчя. Народилася 13 січня 1943 року в с. Жукля Корюківського р-ну. Працювала в Міністерстві сільського господарства, провідним інженером Укрводоканал-проект. Ветеран праці.

ЄФІМЕНКО Василь Іванович – 75-річчя. Народився 14 січня 1943 року в смт. Сосниці. Декан обліково-економічного факультету Київського Національного економічного університету. Автор понад 150 наукових праць. Кандидат економічних наук, професор. Заслужений працівник освіти України.

САГАЧ Ольга Василівна – 70-річчя. Народилася 1 січня 1948 року в с. Орликівка Семенівського р-ну. Працювала головним бухгалтером корпорації "Укראгропромбуд", ЗАТ "Агробуд-1". Ветеран праці.

В'ЯЛИЙ Микола Петрович – 70-річчя. Народився 2 січня 1948 року в с. Черняхівка Ніжинського р-ну. Працював заступником начальника Головного управління охорони здоров'я КМДА. Нагороджений орденами: "Знак Пошани", преподобного Нестора-літописця III ступеня, преподобного Агапіта Печерського III ступеня, "Різдва Христового" II ступеня, святого Дмитрія митрополита Ростовського, "Святий князь Володимир" IV ступеня. Заслужений лікар України, ліквідатор аварії на ЧАЕС.

ТКАЧЕНКО Анатолій Вікторович – 70-річчя. Народився 3 січня 1948 року в с. Хмельниця Чернігівського р-ну. Працює генеральним директором ТОВ "Міжнародний виставковий центр", член Правління Виставкової федерації України, Почесний член Ради ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво". Нагороджений Почесною відзнакою МНС України.

КОЗАКОВА Марія Аксентівна – 70-річчя. Народилася 6 січня 1948 року в с. Гнатівка Новгород-Сіверського р-ну. Понад 33 роки працювала в Міністерстві лісового господарства.

СЕРЕДА Володимир Феодосійович – 70-річчя. Народився 6 січня 1948 року в с. Сахутівка Корюківського р-ну. З 1960 року працює в ТОВ "Ізумруд". Пройшов шлях від учня гранувальника алмазів до головного технолога об'єднання.

В'ЮНИЦЬКИЙ Іван Петрович – 70-річчя. Народився 7 січня 1948 року в с. Григорівщина Варвинського р-ну. Лікар стоматолог, завідувач стоматологічного відділення поліклініки №1 Шевченківського р-ну.

ДАНЕВИЧ Олександр Ілліч – 70-річчя. Народився 14 січня 1948 року в с. Новий Биків Бобровицького р-ну. Працював директором компанії "Київський вітамінний завод".

СОЛОВЕЙ Леонід Олександрович – 70-річчя. Народився 14 січня 1948 року в с. Савинки Корюківського р-ну. Директор спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи олімпійського резерву з кульової стрільби. Заслужений тренер України. Суддя республіканської категорії.

КОВАЛЬОВ Василь Олексійович – 65-річчя. Народився 17 січня 1948 року в с. Лемеші Козелецького р-ну. Був головою Чернігівської обласної ради. Заслужений юрист України. Учасник ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС.

КОВАЛЬ Валерій Іванович – 70-річчя. Народився 18 січня 1948 року в смт. М-Коцюбинське Чернігівського р-ну. Працював помічником секретаря Ради національної безпеки та оборони України.

СЕНЬКО Катерина Юхимівна – 70-річчя. Народилася 22 січня 1948 року в с. Андріївка Роменського р-ну Сумської області. Працює кореспондентом-організатором літературно-мистецьких заходів Національної спілки письменників України.

ЛЮБИМОВА Світлана Володимирівна – 70-річчя. Народилася 24 січня 1948 року в смт. Березне Менського р-ну, проживала у Семенівці. Понад 22 роки працювала техніком-економістом у відділі праці та заробітної плати на ВО ім. С.П. Корольова.

ТКАЧЕНКО Віктор Вікторович – 65-річчя. Народився 1 січня 1953 року в с. Ладинка Чернігівського р-ну. Керував будівельним управлінням, виробничим відділом тресту "Київпідземшляхбуд".

У 1982–1983 рр. працював радником у справах будівництва в Афганістані, очолював ЗАТ "Київський палац спорту", нині – президент ТОВ "Міжнародний виставковий центр". Голова Ради ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво", шеф-редактор газети "Отчий поріг", голова Асоціації земляцьких організацій України, голова Асоціації ветеранів спорту України. Відзначений багатьма нагородами, в т.ч. орденами "За заслуги" III та II ступеня. Почесний працівник фізичної культури і спорту України. Почесний громадянин Чернігівської області.

ЧУМАК Ольга Степанівна – 65-річчя. Народилася 1 січня 1953 року в с. Козилівка Корюківського р-ну.

БРАТИЦЯ Василь Феодосійович – 65-річчя. Народився 8 січня 1953 року в Миколаєві. Дитинство та шкільні роки пройшли в с. Миколаїв Бобровицького р-ну. Понад 14 років працював начальником управління житловими будинками Верховної Ради. Відзначений нагородами Голови Верховної ради України. Заслужений працівник сфери послуг.

НЕДЮХА Микола Петрович – 65-річчя. Народився 10 січня 1953 року в с. Козилівка Корюківського р-ну. Працював завідувачем сектору Інституту законодавства ВР України.

РОМАНЕНКО Віктор Васильович – 65-річчя. Народився 22 січня 1953 року в м. Сенкевичівка на Волині. (Довгий час проживав з батьками у Чернівці). Працює доцентом кафедри лазерної техніки і фізико-технічних технологій у НТУУ "КПІ". Має Державні премії за кращу наукову роботу, медаль "Винахідник СРСР", понад 20 авторських свідоцтв.

КАЛАЙДА Ганна Петрівна – 65-річчя. Народилася 31 січня 1953 року в с. Озеряни Варвинського р-ну. Працювала провідним спеціалістом РУСЗ населення Дніпровської райдержадміністрації у м. Києві.

КОВАЛЬ Анатолій Федорович – 60-річчя. Народився 1 січня 1958 року в Чернівці. Директор ЗАТ "Сміт".

ЮРЧЕНКО Василь Григорович – 60-річчя. Народився 4 січня 1958 року в с. Вороньки Бобровицького р-ну. Заступник директора фірми "Атлантик".

НИКОНОВА Ольга Володимирівна – 60-річчя. Народилася 6 січня 1958 року в Ніжині.

КОРОБКО Михайло Олександрович – 60-річчя. Народився 19 січня 1958 року в с. Петрівка Сновського р-ну. Працював інженером-механіком АТП Чернігівської облдержадміністрації.

СТЕПАШКО Володимир Іванович – 60-річчя. Народився 23 січня 1958 року в Києві (навчався у Корюківці). Керівник ОСББ.

НЕРУШ Микола Васильович – 60-річчя. Народився 27 січня 1958 року в с. Ларинівка Н-Сіверського р-ну. Начальник відділу освіти Бориспільської райдержадміністрації Науковий співробітник інституту педагогіки НАПН України.

КОВАЛЬЧУК Ольга Михайлівна – 60-річчя. Народилася 28 січня 1958 року в с. Ковпита Чернігівського р-ну. Заступник директора Київського спортивного ліцею-інтернату. Відмінник освіти.

Дорогі земляки!

Рада ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

І рости,

Цього разу, як і завжди, збори Прилуцького відділення пройшли за активної участі його членів. Не було лише тих, хто захворів або не зміг бути присутнім за "робочими обставинами".

і діяти

Ветерани земляцтва зайняли перші поважні місця в залі: Дмитро Волох, Борис Харитонов, Євгенія Макаренко, Олександр Яременко та інші. До президії обрали Павла Кривоноса, нашого поважного отамана, Миколу Поету, заступника голови відділення по Срібнянському району, який є й очільником Чорнобильського відділення нашого Товариства, Тетяну Літошко, виконавчого директора Товариства, та Прилуцького міського голову – Ольгу Попенку, яку земляки зустріли дружними оплесками. Ще до початку зборів спілкувалися, ділилися новинами. На екрані йшла демонстрація фото минулих років про життєдіяльність осередку, про перші кроки його створення та становлення. Згадали відкриття пам'ятника Миколі Яковченку, про сміхотворця з Ладана – Бориса Харитонова, про земляцьку допомогу дітям з малої батьківщини, про створену в Прилуках за ініціативи Бориса Войцехівського Шевченківську світлицю, про підтримку захисників України, про участь в зборах та Воздвиженському ярмарку в Прилуках у вересні 2017 року.

На початку засідання земляки одногласно прийняли до земляцтва 4-х нових членів – Тетяну Митник з Яблунівки, Надію Каменчук з Боршни, Олександра Кучеренка з Рибців та Ганну Бабіченко з Прилук.

Цього разу голова засідання Павло Кривонос запропонував, перш за все, переглянути фільм – звіт про роботу осередку за 2017 рік, а після цього перейти до обговорення результатів роботи та спланувати основні етапи майбутньої діяльності відділення.

Перед присутніми на екрані ожили земляцькі події... Фільм переглянули, затамувавши подих! Присутні були в захваті:

чудовий коментар за кадром, вдало підібраний музичний супровід, логічно і послідовно презентувалася ідея та події фільму. Це було вперше та всім сподобалось. Після перегляду слово мали Тетяна Літошко, Євген Авраменко, Володимир Радченко, Надія Ющенко, Борис Войцехівський та інші.

Обговорення результатів роботи осе-

ценатів та спонсорів для встановлення в селі Мала Дівича бюсту Героя України Олега Міхнюка. Продовжити практику організації виїздів на малу батьківщину для участі у щорічних Шевченківських читаннях у Шевченківських світлицях Прилук, Прилуцького, Срібнянського і Талалівського районів із залученням та участю в них відомих земляків, видатних діячів

культури та мистецтва України; участь членів земляцтва в щорічних ярмарках та днів міст і районів; організувати поїздки активістів осередку в дитячий будинок "Надія" та інші дитячі заклади з метою надання їм благодійної допомоги; організувати доставку книжок та періодичних видань Чернігівського земляцтва, а також нових видань творів земляків до бібліотек малої батьківщини з метою поповнення їх фондів;

оформити передплату газети "Отчий поріг" на 2018 рік для закладів малої батьківщини тощо.

До зборів нашим відділенням для шкільних бібліотек та закладів культури Прилуччини вже оформлено передплату 156 примірників земляцької газети. За рахунок земляцьких благодійних внесків здійснено також передплату для сімей загиблих – матері Героя України Ганни Іванівни Міхнюк, родини Деркачів, Тащєнків та інших.

А на прохання військових, що боронять Україну на території розмежування, "Новою поштою" ми відправили посилку з рулонами поліетиленової плівки та балончиками піни для герметизації. Це допоможе утеплити приміщення тимчасового перебування наших захисників на передовій.

Варто сказати, що завдяки активному сприянню членів земляцтва наші плани успішно втілюються в життя, і це нам дає велику надію на майбутнє.

Людмила ТИМОФІЄВА

редку йшло жваво, позитивно, з високою оцінкою. Було висловлено багато ідей та пропозицій на майбутнє. Вирішили в подальшому роботу відділення вести за основними напрямками: турбота про дітей та виховна робота з молоддю, допомога захисникам батьківщини. Для цього внесли чіткі пропозиції, а саме: для активізації патріотичного виховання дітей та молоді організувати та провести разом з громадою Прилуччини зустрічі з членами відділення – воїнами АТО Володимиром Холодним та В'ячеславом Дем'яненком, з молоддю малої батьківщини. Для популяризації української національної традиції закупити та передати воїнам АТО та до бібліотек Луганської і Донецької областей збірник "Українських пісень" та інші видання земляків Чернігівщини. Продовжити практику надання благодійної допомоги військовим, котрі боронять Україну чи знаходяться на лікуванні в шпиталях, та членам сімей загиблих. Організувати збір коштів із залученням ме-

На схилі року земляки-чернігівці, обрані делегатами від районних відділень та об'єднань, зібралися на традиційну конференцію, що передувала загальним зборам. Були бажаними учасниками й деякі почесні члени Ради та представницька делегація Всеукраїнського об'єднання ветеранів Другої світової та інших локальних ветеранів. Тож конференція-зал Міжнародного виставкового центру, заздалегідь прикрашений десятками фотостендів про діяльність нашого громадського об'єднання, був заповнений – тільки офіційних учасників з'явилося близько ста.

РІК ВЕЛИКОГО ЗАСІВУ

У відсутність із поважних причин голови Ради Віктора Ткаченка керування взяла у свої руки виконавчий директор земляцтва Тетяна Літошко, що має великий досвід державного управління. Вона запросила до президії передусім поважних почесних членів Ради Володимира Пушкарьова, Івана Майдана, Миколу Борща, Миколу Халимоненка, Петра Медвіда, Анатолія Собору та Леоніда Горлача, таким чином віддавши їм належне за багаторічну плідну роботу. А в робочу президію були обрані голова ревізійної комісії Олег Проценко та заступник голови земляцтва Олексій Орехович. І доки відбувалися традиційні офіційні траєкторії, на моніторі демонструвалися унікальні кадри про життя земляцтва. Вони показувалися й у час подальшої роботи. Навіть тоді, коли несподівано для всіх на сцені з'явилися Дід Мороз та Снігуронька з Новорічним вітанням – це вчинили на радість усім Лариса Моцар та Володимир Лузан.

Було б неетично не вшанувати в залі тих славних земляків, які відійшли в кращі світи впродовж цього року: Мисник Павло Олексійович, Розстальна Ніна Андріанівна, Борисенко Ілля Данилович, Хорошок Микола Андрійович, Компанець Микола Прокопович, Усик Валентин Іванович, Березненко Микола Петрович, Волков Віталій Володимирович, Борисенко Олександр Михайлович.

Кожен, стоячи мовчки, згадав тих, без кого б наша велика родина була неповною, не такою яскраво самобутньою, хто встиг бодай децимо зробити для народу і в цьому році.

А зроблено чимало, це стало зрозумілим, коли всі досягнення низових колективів набули всезагального масштабу в доповіді, яку виголосила Тетяна Літошко.

22-й рік діяльності Чернігівського

земляцтва сплинув дуже швидко, але добрі справи, зроблені земляками, залишили свій слід у житті нашої Сіверщини. Перемежувалися і добрі, і сумні події, і позитиви-негаразди, але загалом добрі справи переважали. Ми робили все від щирого серця задля розквіту і блага наших маленьких і великих сіл і міст, і Новий рік можемо зустрічати з почуттям виконаного обов'язку.

Як і в минулі роки, до багатьох великих і малих справ у рідному краї долучалися наші земляки. Участь у святкуванні днів міст і сіл, проведення спортивних змагань, організація конкурсів, підтримка юних талантів, вшанування ветеранів, учасників АТО – не злічити кількість добрих справ, які вдалося втілити нашим побратимам. Традиційно проводилися засідання Ради земляцтва. Кожна зустріч супроводжувалась обміном досвідом, поширенням кращих починань земляків по Чернігівщині, впровадженню їх у всеукраїнські заходи. Отже, мова піде про роботу кожного відділення.

Бахмацьке відділення здійснювало свою діяльність відповідно до плану роботи на 2017 рік та договору про співпрацю з Бахмацькою РДА та Бахмацькою районною Радою.

(подається окремий звіт).

Свою роботу Бобровицьке відділення спрямовує на відтворення і збереження культурної спадщини рідного краю. У Бобровиці земляки вшанували пам'ять відомого письменника-публіциста, філолога, українознавця Анатолія Погрібного, провели 17-й конкурс, присвячений Павлу Григоровичу Тичині "Добрідень тобі, Україно моя!", є частими гостями у марківцевих митців-аматорів місцевого клубу "Джерело", поповнюють експонатами "Світлицю старожитностей". продовжують доглядати земляцький сад, висаджений 6 років то-

му на території сільського дитсадка. Упорядкували пам'ятні знаки на в'їзді і виїзді з села Марківці. Надія Голота провела семінар та екскурсію до столичного музею Шевченка вчителів української мови та літератури району, передплатила професійну пресу для Кобижчанської ЗОШ та спільно з очолюваним нею педагогічним колективом Київської ЗОШ № 297 систематично доправляє для учнів села Стрітенки Донецької області гуманітарну допомогу.

Борзнянці постійно перебувають у пошуках нових форм роботи, але звітують по-військовому чітко: організована поїздка до Меморіального комплексу "Пам'яті героїв Крут" з нагоди 99-ї річниці бою під Крутами; у Борзнянській районній бібліотеці проведено літературне свято з нагоди всесвітнього дня поезії "На рандеву з книгою: "Письменники рідного краю дарують нам твори розмай". Надана матеріальна допомога Борзнянському районному відділенню ветеранів бойових дій у розмірі 5 тисяч грн. для придбання офісної оргтехніки; зібрані кошти у розмірі 4 тисяч гривень жіночому колективу "Полісяночка" с. Носелівка; надана матеріальна допомога бібліотеці села Носелівка у розмірі 5 тисяч грн. на придбання принтера та бібліотеці села Миколаївка у розмірі 10 тисяч грн. на придбання комп'ютерної техніки.

Представники Варвинського відділення беруть активну участь у громадському житті району. Спільно з міською громадою відзначають пам'ятні дати, залучаються до культурних і громадських акцій. Цього разу варвинчани на чолі з головою Ради земляцтва Віктором Ткаченком відсвяткували День Варви, відвідали музей старожитностей села Антонівка. Взяли участь у фестивалі "Картопле-фест". Спільні заходи проводились до 30-річчя заснування

Варвинської та Вишгородської Київської області ветеранських організацій. Відділення подарувало Раді ветеранів ноутбук. Вшанували поважних ювілярів відділення Петра Даниловича та Ганну Іванівну Зуб.

18 заходів просвітницького, культурологічного, патріотичного спрямування впродовж року здійснила заступник керівника відділення Надія Кольцова.

Городнянці з культурно-мистецьких заходів організували виставку картин Михайла Хихлухи у Національному музеї медицини України, кілька сольних концертів у районі та селах провів Михайло Твердий, продовжувався збір матеріалів про історію районів та окремих сіл для поповнення експозицій краєзнавчих музеїв району. Надана допомога Городнянській спеціалізованій школі-інтернату (одяг, взуття, спортивні костюми, іграшки).

Ічнянське відділення продовжує багаторічні традиції підтримки історико-культурної спадщини краю. Надана фінансова допомога у виданні поетичної збірки та журналу літературного об'єднання "Крилиця", у виданні окремих буклетів та календарів для Національного історико-культурного заповідника "Качанівка", у святкуванні 80-річчя з дня народження лауреата багатьох премій в галузі літератури, почесного громадянина м Ічня Маринчика С.Г., підготовлене 2-е видання історії Ічнянського краю "Енциклопедія Ічнянщини". Надана фінансова допомога у придбанні та ремонті музичних інструментів школі мистецтва в м. Ічня, придбанні спортивного інвентаря для гімназії ім. С. Васильченка в м. Ічня, фінансова допомога випускникам Зауздайської школи. Знайшов своє продовження започаткований кілька років тому конкурс на кращу роботу з історії міста, родини, вулиці учнями старших класів гімназії ім. С. Васильченка в м. Ічня, за кошти відділення відзначені переможці. Земляки сприяли проведенню районного конкурсу талантів дітей "Родина. Ічнянщина. Україна".

Столичні козельчани почали будувати свою роботу із зустрічі з керівниками місцевих органів влади та управління. Налагодженню дієвих зв'язків між новим керівником і очільниками району сприяв голова ради земляцтва Віктор Ткаченко. Здійснили виїзд до району на відкриття оновленої церкви, де колись розташовувався музей ткацтва, надали матеріальну допомогу на її становлення, а також на ремонт приміщення історичного

будинку "Покорщина", де нині розмістився музей ткацтва. Двічі земляки виїздили на місця, де колись розташовувались села Старий і Новий Глибів та Покошичі. Нині намагаються сприяти вирішенню земельних питань на цій місцевості. Відбулась зустріч голови відділення з селищним головою смт. Десна, на якій окреслили подальші шляхи співпраці. Земляки зустрілись із студентами ветеринарного коледжу та вручили трьом кращим з них по 1000 грн. на подальше становлення. На пісенному дитячому конкурсі земляки вручили премію переможцям. Саме козельчани нинішнього року відродили давню земляцьку традицію – відпочинок на рідній Десні.

У Коропському відділенні рік, що добігає кінця, був насичений позитивом. Окрім традиційних відвідин малої батьківщини, коропчани взяли участь у нині модному фесті в Оболоні "Мамонт-фест" та відзначенні 15-літнього ювілею літературно-творчого клубу "Первоцвіти Корощини". Володимир Жижжун опіку-

віддавати частину фруктів дитячому будинку, Будинку ветеранів і лікарні.

Цей рік для куликівців пройшов під знаком вшанування пам'яті авторки першого букваря Лідії Деполович, якій у 2019 р. виповнюється 150 років з дня народження. До цієї дати столичні земляки разом з жителями Куликівщини та родичами Лідії Платонівни встановили надгробок на її могилі, підготували і видали бібліографічний покажчик "Лідія Деполович". Взяли участь у засіданні літературно-мистецької світлиці "стежина". Значна увага надавалась земляками питанням краєзнавства та збереження історичної спадщини, розвитку спорту.

За ініціативи М. Ткача та членів Менського відділення проведено Колядницький вечір у Київському міському Будинку вчителя; організовано пам'ятний вечір відомого письменника-перекладача родом з Феськівки Григорія Кочура, Михайло Полоз виступив з благодійним концертом у Київському Будинку ветеранів "Салют". За сприянням

Олексія Калинського спільно з громадською організацією "Культурний спортів" проведено благодійний аукціон, на якому були реалізовані книги та художні вироби членів Менського відділення. А найголовнішою подією для менян стала відбудова древньої козацької церкви з с. Городище в Музеї народної архітектури у Пирогові. Головними натхненниками і меценатами цієї події виступила родина Довгих.

Протягом року Ніжинське відділення будувало свою роботу за принципом: сказали зробили. Ініціативи члени відділення і його керівник Петро Захарченко практично не виявляли. Проте, ніжинці з ініціативи земляцтва отримали в подарунок білий роляр від другого президента України Леоніда Кучми, мультимедійну систему для районного краєзнавчого музею від Почесного громадянина міста Віктора Ткаченка, вручили премії переможцям заходу "Людина року", а також провели ряд ділових робочих зустрічей з очільниками району і міста.

Як завжди, плідно працювало Новгород-Сіверське відділення (про його роботу читайте у минулому числі газети).

Багато добрих справ для малої батьківщини зробили носівчани.

Керівник відділення Григорій Шкрібель роботу земляків на малій батьківщині організує по-військовому чітко. Проведені уроки мужності в школах району. Микола Скрипець провів ряд зустрічей у сільських школах з

вався соціальними проблемами сіл Атюші та Билки. Для бібліотек цих сіл передав частину своїх книг. А ще 20 книг "Копійовата. Зберегти від забуття" придбали на зібрані кошти і передали бібліотекам району. Понад 7 тисяч гривень передали на лікування двох земляків та надали допомогу сім'ї погорільців.

Корюківське відділення продовжило опіку над Будинком ветеранів у смт. Холми. Опікувались дитячим будинком сімейного типу родини Бабиців у Корюківці, допомагали землякам з влаштуванням на лікування та навчання. Продовжується робота над збором матеріалів для видання енциклопедичної книги-довідника з умовною назвою "Корюківщина". До святкування 360-річчя міста Корюківка подарували районній лікарні меблі на суму 3 тисячі гривень. Відновили зв'язок з новими господарями земляцького саду в с. Наумівка, аби

обдарованою молоддю. Цікаво організував свою роботу Анатолій Стратілат, який створив ансамбль народних інструментів та співу і тепер жоден мистецький захід у районі чи свята сіл не обходяться без їх участі. Проведені концерти заслуженого артиста України Віталія Свирида у військових шпиталях. Григорій Шкробель побував зі своїми персональними художніми виставками в районах Чернігівщини. До публічної бібліотеки Носівської територіальної громади Григорій Шкробель передав 500 книг. Володимир Білик та Олександр Карась передали 2000 грн і 100 літрів солярки у зону АТО. А Володимир Бондаренко передав спортивний інвентар школі с. Степові Хутори. Загалом за минулий рік столичними носівчанами на малій батьківщині проведено понад 30 культурологічних і освітніх заходів.

Про роботу Прилуцького відділення газета подавала розлогий матеріал у минулому числі газети.

Ріпкинське відділення цього року організувало поїздки до древнього Любеча, Ріпок, на святкування днів сіл та селищ району. Алла Гуртова придбала для Любецького центру одиноких громадян нові штори на вікна. Напередодні дня працівника освіти у приміщенні колишньої школи села Суличівка відбувся педагогічний форум "Зустріч поколінь". Ініціатори заходу – професор, академік Академії наук вищої освіти України, уродженець села Суличівка Микола Зубок, випускники та вчителі Суличівської школи. Сергій Граб поповнює експозицію музею "Древній Любеч", власноруч виготовив клейнод та булаву, як символ влади, і вручив їх селищному голові.

Основні заходи Семенівського відділення були проведені заступником, а згодом головою відділення Євгеном Клименком. Організовано та проведено III турнір з настільного тенісу на призы Євгена Клименка та IV турнір з настіль-

ного тенісу на Кубок земляків за участю команди міста Короп. Земляки взяли участь в організації та проведенні VI Всеукраїнського музичного конкурсу народних інструментів, заснування Гран-прі Семенівського відділення у одній із номінацій. Надано благодійну допомогу Будинку людей похилого віку, передано ковдри та пледи.

Впродовж року Сосницьке відділення відзначалося стабільною роботою, активності якій додало щире спілкування сосничан на загальних зборах земляцтва з нагоди його 21-річчя. Загалом було проведено понад 40 заходів: зокрема, у Різдвяному дійстві в літературно-меморіальному музеї Олександра Довженка; у заходах з відзначення 99-ї річниці подвигу Героїв Крут; у заході пам'яті заживо спалених карателями жителів села Велике Устя Сосницького району; у зібранні з нагоди 30-річчя Сосницької районної організації ветеранів України; у святкуванні Дня Сосниці та 123-ї річниці від дня народження Олександра Довженка та багато інших.

Найголовнішою справою цього року активісти Сновського відділення вважали збір та підготовку матеріалів для історико-краєзнавчого збірника про рідне село, його визначних людей. Продовжувались плідні зв'язки з гімназією №34 "Либідь" Подільського району м. Києва з вшанування пам'яті загиблих в Афганістані і нашого земляка Віктора Максименка. За участі земляків проведена низка заходів у Подільському районі м. Києва і Сновському районі області з військово-патріотичного виховання молоді на основі афганських подій. Земляки продовжили активну участь в організації заходів з фольклорного фестивалю імені Василя Полевика в селі Займище.

Чернігівське відділення, на жаль, спрямовувало роботу не на колективну працю, а свої здобутки примножували за рахунок роботи конкретних земляків.

А робота проведена дійсно велика. Хочеться подякувати Андрію Курданову за його високий патріотизм і любов до рідного краю: незабутня Седнівська осінь і маленька мальовнича вуличка, оздоблена художніми розписами і орнаментом на пішохідних доріжках; розроблений під його керівництвом туристичний маршрут по семи селах, де розташовані древні дерев'яні церкви "Любецького шляху", історико-краєзнавчі дослідження кожного села і окремих родоводів. А чого вартують пошукові роботи з увіковічення пам'яті загиблих у роки Другої світової війни, перепоховання, побудову їм пам'ятників, які нагадуватимуть наступним поколінням про трагедію минулого сторіччя.

Цього року Сергій Кудін з побратимами-афганцями й учасниками локальних війн провели понад 40 заходів, спрямованих на історико-патріотичне виховання молоді, надання допомоги учасникам різних воєн, пошуковій роботі.

Молодіжне відділення продовжувало опіку за нашою садибою у Пирогові; здійснювало ознайомлювальні поїздки в різні райони області; брало участь у 25 ювілейному "Пробігу під каштанами", а зібрані кошти спрямували на підтримку дитячого центру кардіології та кардіохірургії МОЗ України; на день Святого Миколая до дитячого будинку села Вовчків Поліського району доправили подарунки та солодощі.

Відділення, яке об'єднує ліквідаторів-чорнобильців, вшановувало пам'ять тих, хто був на передовій ліквідації аварії, відвідували тих, хто до сьогодні живий і зберігає пам'ять про трагедію, періодично збирались і згадували той складний період життя українців.

Варто зазначити, що започатковані впродовж двох десятиліть традиційні заходи у земляцтві зберігались і знаходили нові грані їх відтворення у нинішньому періоді. Все це впроваджувалось за участі активістів кожного районного

відділення. Хотілося б, щоб і надалі продовжувались вже усталені традиції і народжувались нові.

Дуже важко назвати все зроблене впродовж року, – почав виступ Олексій Орехович. – Зрештою, про це сказала в доповіді Тетяна Андріївна. Скажу лише, що в нашому Сосницькому відділенні працює дружна гарна команда. Саме завдяки їй зріс авторитет нашого земляцтва на малій Батьківщині. А для вирішення важливих справ підключаємо іноді й народних депутатів України. Зрештою, й самі наші земляки стають справжніми доброчинцями. Як, для прикладу, Микола Федорович Волощук, котрий подав добрий приклад усім: кошти за належний земельний пай щороку передає на розвиток місцевого життя. Я ж намагаюся про кожну добру справу, подію в житті земляцтва сказати на нашому земляцькому сайті.

Обговорення доповіді з молодечою пристрасно продовжив керівник ветеранського відділення Сергій Кудін.

– Хочу передусім сказати, що серед присутніх тут знаходиться наш славний Микола Лойко – учасник бойових дій Другої світової війни, що і в свої 90 років знаходиться на передовій. Завітали до нас і поважні гості, з якими земляцтво плідно співпрацює: голова Всеукраїнського об'єднання ветеранів Другої світової та локальних воєн генерал-майор Володимир Попович, керівник військових ветеранів Києва наш земляк Віктор Сідельов з активістами. З ними ми провели не одну зустріч на Чернігівщині. І це при тому, що нині стало важко зібрати докупи ветеранів нашого земляцтва – і вік, і за давні рани не дають їм змоги бути активними, хоча в кожного з них стільки ще ідей, думок. Тож прошу всіх: підійть до них додому, привітайте не лише на день Перемоги, бо вони заслуговують на нашу увагу й повагу.

– Я хочу поговорити на тему, яку сам знаю, – почав промову відомий вида-

вець Микола Халимоненко. – Маю на увазі ЗМІ. Сьогодні, дякуючи газетам, ми вивчаємо життя України 1917–1920-х років. Нині Чернігівське земляцтво, яке має свою газету "Отчий поріг", залишає свій історичний спадок не тільки в Чернігівській області, а й у всій державі. І ми сьогодні з задоволенням дякуємо керівництву (і звичайно ж редакції) за "Отчий поріг". Щоправда, газета щороку дорожає через підняття цін на папір, фарби, пластини, але її треба зберегти.

Хочу зупинитися й на позитивному досвіді Прилуцького осередку. В журналі "Чумацький шлях" ми надрукували фотографії й розповіді про загиблих в АТО вихідців із Прилуччини. Уже одержаний схвальний відгук Української Гельсінгської спілки з прав людини в рамках "Мапа пам'яті". Нам дякують за підняття й висвітлення теми загиблих, але не забутих героїв боротьби за незалежність, суверенітет Вітчизни. Інформація про загиблих українців може бути використана для доказів російської агресії. Вважаю, що ініціатива прилучан може бути підхоплена й іншими районними осередками земляцтва. Це підтримав Петро Медвідь, який назвав цю ідею святою справою.

З коротким повідомленням про патріотичну акцію киян і учасників АТО виступив Василь Тройна.

На роботі Носівського відділення зупинився його керівник Григорій Шкрібель, сказавши, що загалом відбулося за рік понад сто заходів. Понад 20 концертів дав у районі Василь Нечепя. Завжди бажаним є почесний громадянин Чернігівщини ветеран-партизан Петро Крапив'янський. Дає результати тісна співпраця з місцевою владою.

Пристрасно прозвучав виступ відомої бобровчанки-просвітянки Надії Голоти. Головним у ньому було омолодження нашого земляцтва, молодь повинна знати про роботу нашого об'єднання. Отож коли ми будемо віту-

вати про свою роботу в 2018 році, почувте, що зробило в цьому плані Бобровицьке відділення.

Лариса Моцар закликала земляків звернути увагу на оригінальний чотири томник "Українські народні казки", який підготував її земляк.

– Я почув багато цікавого, – мовив Володимир Попович. – Ми тісно співпрацюємо з нашим земляцтвом, особливо ветеранами, яких очолює Сергій Кудін. Ось і недавно відвідали поховання чеських воїнів у селі Світанок. Нас вразили рішення взяти шефство над школою. А ще ж наближається 100-річчя бою під Крутами, 75-річчя визволення Чернігівщини від фашистських загарбників, де наші ветерани теж мають бути на урочистостях. А щодо вашої молоді, то ми запросимо її на чергові відвідини Брестської фортеці.

– Наше земляцтво розвивається, – констатував керівник Бахмацького відділення Олександр Пухкал. – Але я пропоную в цьому плані налагодити співпрацю відділень. Ось, для прикладу, на ювілей Т. Шевченка, який був у шести районах нашого краю, спільно пройти його стежками. А ще хотілося б мати розголос про нашу роботу на всю Україну через телебачення та радіо.

Керівник одного з найактивніших Ічнянського відділення Микола Вощевський висловив радість від того, що земляки живуть дружно, вірять у майбутнє. А ще прочитав патріотичного вірша вихідця з Ічнянщини відомого поета Станіслава Шевченка.

На пропозицію кількох ораторів роботу земляцтва було оцінено як "добре". Конференція висловила впевненість, що всі плани на майбутнє будуть виконані.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Ганни СКРИПКИ

ДОРОГАМИ ПАМ'ЯТІ

Після приїзду до Охтирки члени делегації спільно з ветеранами об'єднання "Маю честь" відвідали міський краєзнавчий музей, який розпочав свою історію з 1920 року. Він є духовною і матеріальною скарбницею міста, бо зібрав у своїх стінах факти історії рідного міста, народної пам'яті, традицій і звичаїв українського народу від давніх часів до сьогодення.

По завершенні екскурсії голова Ради ВСВВ генерал-майор Володимир Попович подякував директору музею за змістовну і цікаву екскурсію, а також багаторічну плідну співпрацю з організаціями ветеранів війни і військової служби, та вручив Почесну грамоту і подарунок від присутніх.

Другий день заходів розпочався з участі делегації ветеранів ВСВВ у поминальній панахиді загиблим військовослужбовцям в Свято-Покровському кафедральному соборі. Під час панахиди молилися за душі загиблих військовослужбовців усіх країн, у тому числі і українських воїнів, які загинули, захищаючи рідну землю на сході країни.

У подальшому члени делегації відвідали Меморіал воїнів, загиблих у роки Другої світової війни в боях за Охтирку. Саме тут, біля кургану, братська могила, в якій похований 271 воїн і серед них командир 19-ї гвардійської танкової бригади Герой Радянського Союзу полковник Т.З. Позолотин.

Далі делегація переїхала до школи №5 ім. Р.К. Рапія, де гостей урочисто зустріли школярі та керівництво школи. Ветеранів ВСВВ ознайомили з історією школи, з гордістю розповіли про випуск-

Делегація Всеукраїнської Спілки ветеранів війни, до складу якої увійшли члени ветеранського відділення Чернігівського земляцтва Анатолій Куліш, Михайло Чмихов, Володимир Шурхал, Сергій Кудін, здійснила робочу поїздку на Сумщину, провела ряд заходів, серед яких уроки мужності в школах, поклали квіти до монументів та пам'ятних місць та відкрили пам'ятник героям льотчикам, поспілкувались з місцевими ветеранами та військовослужбовцями.

ників – учасників Революції гідності та АТО, а також провели цікаву екскурсію шкільним музеєм бойової слави.

Виступаючи перед присутніми, члени делегації високо оцінили роботу педагогічного колективу школи у розвитку військово-патріотичного виховання молодого покоління. Володимир Попович подякував директору Галині Шишківій та усьому колективу школи за роботу і вручив Почесну грамоту, а до експозиції музею передав "Альбом партизанської слави українського народу у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років". Крім того, шкільній бібліотеці були подаровані книги, зібрані ветеранами ВСВВ. Далі ветерани провели урок мужності.

По завершенні офіційної частини ветерани поклали квіти до меморіальної дошки волонтеру і бійцю батальйону "Айдар" Сергію Пустовому, який загинув у зоні проведення АТО.

Потім члени делегації переїхали до урочища "Ківшар", де біля пам'ятного знаку на лінії оборони провели мітинг-реквієм. Саме на цьому місці проходила лінія оборони Охтирки, у жовтні 1941 року відбувалися перші бої.

Учасники заходу побували у Чернечинській школі, де відкрили пам'ятний знак Герою Радянського Союзу М.В. Пилипенку, чие ім'я носить школа, також відбулася церемонія покладання квітів.

Після цього ветерани та гості взяли участь у мітингу, присвяченому відкриттю пам'ятного знаку воїнам, загиблим під час визволення Охтирського району. Ветерани спільно з діючими воїнами військової частини А0563 поклали квіти та гірлянду до пам'ятного знаку під музичний супровід військового оркестру.

Далі ветеранів запросили до актової зали школи, де розсадили між школярів. Саме це надало можливість поспілкуватися з дітьми і відповісти на їх численні запитання.

У свою чергу, діти підготували цікаву програму, в ході якої ознайомили гостей з історією свого краю та здобутками рідної школи. Крім того, присутні мали можливість насолодитися чудовими виступами художньої самодіяльності.

Третій день заходів розпочався з покладання квітів до пам'ятника загиблим воїнам в Афганістані і вшанування їх пам'яті, після чого делегація відбула до Києва.

Загалом, захід був проведений на дуже високому рівні і сприяв підвищенню рівня військово-патріотичного виховання молодого покоління.

Сергій КУДІН,
керівник ветеранського відділення
Фото автора

У районному Будинку культури в с. Талалаївка за ініціативи голови Ніжинської райдержадміністрації В'ячеслава Івашина відбувся фестиваль особливих талантів "Ми можемо все, тільки крок нам назустріч зробити".

Фестиваль покликаний виявити творчо обдарованих дітей з обмеженими фізичними можливостями, сприяти залученню їх до творчого життя, їх самореалізації, а також допомогти дітям адаптуватися в навколишньому світі.

Участь у фестивалі взяли 22 учасники, котрі представили свої малюнки, фотографії, вироби з дерева, бісеру, вишивку та ліплення, а також продемонстрували свої здібності в хореографії, вокалі, декламуванні віршів та спорті.

Привітали учасників та присутніх у залі В'ячеслав Івашин, голова райради Олег Бузун, помічник народного депутата України О. Кодолі Тамара Стратілат. Вони подякували всім, хто був

причетний до організації такого чудового заходу, який проводився в Ніжинському районі вперше. А талановитим дітям, учасникам фестивалю, побажали здоров'я, віри в себе та свої сили, натхнення та оптимізму.

Усі учасники отримали дипломи, подарунки та солодощі, а це: Юрій Петрик, Артем Полісмак, Микола Радченко, Олександр Хомич, Артем Хомич, Михайло Дяченко, Ксенія Дядичева, Віталій Зубко, Богдан Карапута, Владислав Боровик, Анастасія Зиб-

ницька, Михайло Сердюк, Катерина Заболотня, Неллі Плющ, Катерина Коноваленко, Іван Ювко, Наталія Ярешко, Вероніка Шукост, Вероніка Кобзар, Дмитро Гусак, Святослав та Яна Лупікси.

Особливим гостем фестивалю став дитячий колектив "Джура" Ніжинської гімназії № 3, деякі учасники якого теж мають особливі освітні потреби. Вони також отримали диплом та подарунки.

Сектор інформації Ніжинської райдержадміністрації

На святого Миколая в Прилуцькому обласному будинку дитини "Надія" відбулося справжнє свято. Привітати малюків приїхали багато гостей, серед яких були і активісти з Прилуцького відділення Чернігівського земляцтва: Олег Шекера зі своїми колегами з Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Шупика та Алла Поплавська зі своїми колегами по роботі на ниві доброчинності у Спільноті жінок Печерського району Києва.

Перед тим була проведена велика робота по підготовці візиту. Благодійники НМАПО, Спільноти жінок та Генеральної дирекції з обслуговування іноземних представництв, яку очолює голова Прилуцького земляцького відділення Павло Кривонос, було зібрано рекордну суму коштів, завдяки якій закупили велику кількість необхідних речей для щоденних потреб дитячого будинку, а для дітей – подарунки. Павло Олександрович надав автобус.

На Святого Миколая

Після урочистого виступу дітей зі святом привітав їх святий Миколай (Олег Шекера), подарувавши солодощі та іграшки. Того дня в дитячому будинку перебувала 101 дитина. Всі вони виховані, артистичні, талановиті, добрі та щирі. Проте, незважаючи на всі зусилля вихователів, кожному з них не вистачає найголовнішого – батьківського тепла та ласки. Кожен із нас міг відвідати групи, де проживають і навчаються дітки, а також інші приміщення, де вони займаються саморозвитком та лікувальними процедурами.

Зустріч була дуже душевна та радісна. Прекрасний концерт і теплий прийом залишаться в наших серцях назавжди.

Алла ПОПЛАВСЬКА

За нашу і вашу

Заповідник "Гетьманська столиця" взяв участь у заході з нагоди Дня Гідності і Свободи, організованому Батуринською міською бібліотекою. Аудиторією патріотичної години "Нам час для України жити!" стали учні-старшокласники Батуринських шкіл.

СВОБОДУ

Ведуча заходу Дарина Місечко коротко розповіла присутнім про відносно нещодавні події революції Гідності та її наслідки для України. Були в той час на Майдані Незалежності і небайдужі мешканці Батурина – настоятель Батуринського Свято-Покровського храму отець Роман та волонтер Андрій Острожний.

Смерть зібрала на Майдані щедрий ужинок. Серед інших загиблих уродженець с. Щуча Гребля, наш земляк Василь Прохорський. Він працював на революційному Майдані волонтером-санітаром, евакуював поранених з місця події. За цим і загинув 21 лютого 2014 року від прицільного снайперського пострілу в потилицю.

Від імені закладу слово було надане організатору екскурсій відділу "Цитадель" Наталії Сердюк, яка, крім короткої розповіді про традиції європейських прагнень українських гетьманів, прочитала власний вірш-присвяту Герою України Василю Прохорському "Рабів до раю не пускають":

*Він був звичайним, не героєм,
Сільський хлопчина, не святий,
Стежки, де бігали із "боєм",
Вже споршами поросли.*

*Коли він виріс, то не здужав
Сидіти вдома в час, коли,
Кому Вкраїні не байдужа,
За барикадами лягли.*

*Пішов у засвіти, у вічність...
І мусив матір залишить,
Здобув надію предковичну,
Що українець буде жить.*

*Як заповів Василь Прохорський –
За мрію він життя віддав,
Щоб ми не били більш поклони,
Не множили своїх булав!*

Наталія СЕРДЮК

Націлилися

У приміщенні Київського коледжу ресторанного господарства відбулися річні збори Бахмацького відділення. Його учасники дякували директору цього закладу, своєму землякові Руслану Леусу за надану можливість для змістовної роботи.

Всі присутні з великим інтересом слухали емоційно насичену, змістовну доповідь свого керівника професора Олександра Пухкала.

Серед традиційних заходів – привітання земляків зі святами, днями народження, дарування книг бібліотекам району. Були й завершення розробки паспорта Бахмацького району, семінар – практикум з децентралізації влади для представників громад області, участь у козацькому святі, яке відбулося у червні в Батурині.

Було про що доповісти учасникам зібрання іншому нашому шановному професору, вже Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка Івану Павленку, якого особливо турбує незначний відсоток молоді як у відділенні, так і в земляцтві в цілому, Валентині Вовк, яка при першій можливості зустрічається з мешканцями Бахмача, спілкується з ними, добре знає їхні життєві негаразди, всіляко зараджує їм.

На проблемі оздоровлення дітей, котрі втратили батьків у зоні АТО, зупинився у своєму виступі Микола Зверев. З хвилюванням він говорив про занепад промислового потенціалу в районі, про необхідність збільшення виробництва молока і м'яса й про те, що він сам робить для цього – за його участі у селі Смоловому планується відкрити молочний комплекс.

Микола Вікторович запропонував членам відділення розширити практику поїздок у район і область, що безперечно збагачуватиме зміст роботи відділення. До того ж, на його думку, їздити треба менш відомими маршрутами. Цю його пропозицію гаряче підтримав і присутній на зборах заступник голови Чернігівського земляцтва Микола Борщ, який дав високу оцінку проведенню зібрання.

Його учасники щиро дякували секретарю відділення Надії Таценко за виконувану нею велику і багатогранну роботу.

Учасники зборів зміцнили керівництво відділенням. Заступниками керівника обрали Івана Павленка і Миколу Кагадія.

По завершенню зборів були зібрані кошти на передплату газети "Отчий поріг".

Яків ГАЛЬЧЕНКО,
член Бахмацького відділення

Мусямо пам'ятати

Проходять дні, спливають роки... все далі від наших реалій віддається трагічна історія Чорнобильської атомної електростанції.

Біжать собі хлопці та дівчата у пошуках нових вражень у світі комп'ютерної реальності. Покоління молоді навіть не задумується над тим, що їхнє життя спасали сотні, тисячі героїв-чорнобильців, яких вже

немає серед нас, які віддали своє здоров'я, своє життя заради спасіння нині живущих. Та залишилися ще ліквідатори, які згадують ті жаркі дні літа 1986 року.

У Чернігівському земляцтві в День пам'яті жертв Чорнобильської катастрофи зібралися наші земляки-ліквідатори на чолі з керівником відділення Миколою Поетою. Традиційно вшанували пам'ять тих, хто відійшов у вічність покладанням квітів до меморіалу біля "Чорнобильського" храму у Дарницькому районі, а вже потім продовжили щире спілкування в офісі земляцтва. На зустріч прибули Дмитро Волох, Анатолій Кезля, Георгій Шекера, Михайло Марченко, В'ячеслав Ювко, Нінель Навроцька, Валентина Пархоменко, Тетяна Літошко, Надія Сорокопуд.

Кожен з присутніх згадував зі слезами на очах свої ситуації і наголошував, що схиляє голову перед подвигом побратимів, бо наша пам'ять має бути вічною.

Ганна СКРИПКА

Ось уже 31 рік дзвони Чорнобиля стукають у наші серця, змушують нас зупинитись і озирнутись у той страшний 1986...

Полин- сльозою

вмиється душа

31 рік минув відтоді, а пам'ять наша зберігає все до найменших подробиць, бо надто вражаючими і болючими були ті події. Скільки зламаных доль! Скільки сиріт, що втратили батьків, скільки ненароджених дітей, скільки нових хвороб! Чорнобиль – це 35 тисяч забраних життів, це мільйони людей, які постраждали від радіації. Це виведена з господарського обігу частина території України – сільськогосподарські землі, лісові масиви та водойми-мертва зона, "зона відчуження" в 2712 кв. км.

Щороку 14 грудня країна вшанує всіх учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, а врятований світ – найкращий пам'ятник тим, хто загинув у чорнобильському пеклі. В усіх містах і селах України пам'ять про загиблих та померлих героїв вшановують хвилиною мовчання.

Виступаючи в цей скорботний день перед ліквідаторами наслідків аварії чи перед школярами, я завжди розповідаю про свого друга дитинства, простого сусідського хлопчину напівсироту Василя Соболевського з села Антонівка Варвинського району, що виріс і став справжнім патріотом, добровільно відправившись у саме пекло рятувати рідну землю від страшного лиха. Його вже давно немає серед нас, "мирний" атом відібрав у нього життя через кілька років після катастрофи, як і в тисяч інших ліквідаторів. І хоч Чорнобильський пил опадає на наші роки, ми, живі свідки тих трагічних подій, усе пам'ятаємо. Та не тільки пам'ятаємо, а й розповідаємо своїм дітям та онукам про ті смертоносні вибухи, які сповістили на весь світ про трагедію століття, про початок відліку нового часу для нас – болісного, гіркого, печального. І, звичайно, про героїв-ліквідаторів.

А Василю Соболевському я присвятила кілька віршів, і ось один із них:

ВАСЬКА УЖЕ НЕМАЄ

*Нема Васька – героя моїх віршів
І друга вірного дитинства днів.
Ось так подумала, і день погіршав:
Зіщулився, насупився, змарнів.
А що він знав, і що в житті він бачив,
Безбаченко? І бідна вся рідня.
Хоч був він жвавим, чемним, не ледачим,
Та хто сиріт від бід охороняє?
Васька брати: Петро, Грицько, Микола,
Та ще одна сестра була – Марія.
І вдосталь їсти не було ніколи,
То ж знала я, про що Василько мріяв.
Одні штанці, через плече підтяжка
Також єдина, щоб не загубив.
Завжди був босим – і гасить не важко,
Та й хто б йому взувачку ту купив?
В морози люті мо' сидів і вдома,
А зрідка чуні ноги берегли
(Точнісінько, як і в Миколи Сома), –
Вони в пошані у селян були.
Васько підріс, знайшов свою дорогу,
Він мав сім'ю і працював давно,
І мати відчувала вже підмогу,*

*Та не минуло лихо все одно.
Зірвавсь Чорнобиль. Кратер без упину
Зловісно смерть із себе викидав
На дитсадки, на матір і дитину,
На ліс, на поле, на ріку й на став.
Не міг Василь відсидітися вдома,
З героями пожежу переміг.
А потім – доза, далі – незнайома
Хвороба, подолать яку не зміг.
Проклята радіація душила,
А він її горілкою кропив.
Та смерть здолать йому було несила,
Хоча б Василь усе майно пропив.
Посвідчення чорнобильців, буває,
Показують, хто байдкидесь бив.
За ними пільги кожен вибиває
Чорнобильські, яких не заробив.
А наш Василь давно вже спочиває
І над могилою сивіють полини,
Та небо тужить за Васьком безкрає.
Загинув він, хоч не було війни.*

Надія КОЛЬЦОВА

Идеться про спорудження в селі Козабелові поблизу Ровеньок шахти "Чернігівська-Комсомольська" силами молоді нашого краю. Тоді в Донбасі склалася критична ситуація з видобутком вугілля. Більшість шахт, зруйнованих під час Другої світової війни, не вдалося відбудувати за дванадцять років після звільнення Донеччини й Луганщини.

Промисловість вимагала збільшення поставок вугілля, особливо антрациту, а гірники до 1956 року не змогли досягти навіть довоєнних результатів. Відродження й будівництво великих шахт вимагало небаченого фінансування, кваліфікованих кадрів і довготривалих виробничих процесів.

І тоді керівництво Радянського Союзу вирішило врятувати ситуацію на Донбасі, залучивши молодь усіх областей України до спорудження "комсомольських" шахт. Вони були малопотужними, але дозволяли забезпечити промисловість антрацитом років на десять – до введення в експлуатацію великих шахт з потужнішими вугільними пластинами.

Новобудови запланували на місці дореволюційних копалень, де вугілля залягало на глибині 110–400 метрів. Такі умови дозволяли за короткий час ввести в експлуатацію шахти з найменшими затратами. Комуністичне керівництво зробило ставку на молодь, яка мусила проявити "ентузіазм" – заступами, кирками й ломами вирити котловани, дощової осені й лютої зими жити в холодних вагонах і наметах, заробляти не дуже великі гроші, гублячи здоров'я. Водночас простори Донбасу буквально кишили всілякого роду злочинцями, що мусили відробляти покарання, а це не створювало комфортні умови проживання іншим людям. До молодих новобранців

додалися юнаки та дівчата, насильно вивезені з різних регіонів республіки.

шахт загальною потужністю 6 мільйонів тонн вугілля на рік. Це велике і почесне завдання. В розв'язанні

його візьмуть найактивнішу участь комсомольці. На новобудови Донбасу в четвертому кварталі нинішнього і в січні 1957 року має прибути 25 тисяч юнаків і дівчат. Близько двох тисяч молодих патріотів повинно виїхати і з нашої області".

А 16 листопада того ж року та ж газета надрукувала закличну статтю "На "Чернігівську-Комсомольську", молоді патріоти!", де є й таке: "З радістю прочитали юнаки і дівчата області звістку про день народження шахти "Чернігівська-Комсомольська". Нині до майбутньої шахти прокладаються під'їзні шляхи: залізничні колії, шосе, будується ви-

соковольтна лінія електропередачі. До кінця 1956 року тут треба побудувати жилих будинків загальною площею 1.000 квадратних метрів, пройти устя стволів шахти довжиною 40 метрів. Всього за рік, до здачі вугільного підприємства в експлуатацію, буде споруджено 4.000 квадратних метрів житла, виросте ціле впорядковане містечко для гірників. Шахта оснаститься найновішою технікою".

Подібні агітаційні матеріали регулярно друкували тридцять дев'ять районних газет Чернігівщини.

Чернігівський

Всім відомо, як у давні часи формувалося населення одного з промислових центрів України, особливо в другій половині ХХ століття. Не обійшлося й без вихідців із нашого Сіверського краю. Тож хотілося б зупинитися на одній із сторінок розбудови Донбасу, аби підкреслити, що в тому степовому краю, де нині точиться справжня війна, чимало й нашого коріння. Тим більше, що у грудні виповнилося 60 років призабутій події, яка пов'язує тисячі наших земляків із шахтарським краєм.

ДОНБАС

І от навесні 1956 року почалася потужна агітаційна кампанія. Усі центральні й місцеві газети, комсомольське керівництво міст і сіл України закликали молодь їхати на Донбас.

Перша згадка про наш земляцький об'єкт з'явилася в обласній газеті "Деснянська правда" 31 жовтня 1956 року під назвою: "Збудуємо Чернігівську-Комсомольську". Це, так би мовити, погляд на справу з нашого лісового боку.

"Протягом року в Українській РСР повинно бути введено в дію 35

Оспівували ентузіазм, високі показники в роботі, культурний відпочинок. Більш реалістичними були публікації газети "Вперед", що виходила в Ровеньках. Так, 17 травня 1957 року там з'явилася стаття "В степу Донецькому", де є й таке: "Осінь минулого року в Донбасі видалась норавливою. Потужний вітер, мокрий сніг, дощі і морози заважали працювати. Машини з матеріалами загрузали на півдорозі, доводилося витягувати їх за допомогою тракторів. Перші місяці більшість будівельників жили у вагонах і наметах, але ніщо не зламало волю молодих патріотів".

Діставалося й тим, хто порушував закони. Так, 2 червня та ж газета надрукувала критичну статтю "Покарати винуватців": "Начальник гірничої дільниці грубо порушує права трудящих, обдурює робітників, непокірних намагається вигнати з роботи. Своім поплічникам керівництво приписує норми, котрі оплачуються за місячними розцінками. Примушували відкатників спускати в шахту металеве укріплення, рейки і трапи, а заробітну плату отримували зовсім інші бригади.

Машину, котра повинна підвозити людей із селища до місця роботи, посилали на інші маршрути. В результаті працювали одні й ті ж самі робітники по дві зміни".

Як і в інших матеріалах, не писалося про те, що холодної дощової осені, а потім лютої зими юнакам і дівчатам доводилося ломати й лопатами рити траншеї, а ще жити в холодних наметах та вагончиках, зате постійно йшлося про "ентузіазм".

А проблем на будівництві виста-

"Осінь минулого року в Донбасі видалась норавливою. Потужний вітер, мокрий сніг, дощі і морози заважали працювати. Машини з матеріалами загрузали на півдорозі, доводилося витягувати їх за допомогою тракторів. Перші місяці більшість будівельників жили у вагонах і наметах, але ніщо не зламало волю молодих патріотів".

чало. Проектувальники шахти чомусь "забули" передбачити сповільнення темпу роботи "через особливі геологічні умови". Найскладніші з

По-різному склалася доля шахтобудівельників. Менша частина їх залишилася в Ровеньках. Майже триста осіб роз'їхалися по всьому Донбасу. Більшість повернулися на Чернігівщину. До цього часу в її селах стоять хати, збудовані за "шахтарські" гроші. Колись вони були найпоказнішими.

них – небувало тверді прошарки кам'яної породи і надмірна вологість. Вода в тих краях піднімається з надр на диво потужно. В Ровеньках і донині повсюди, навіть в центральному парку міста, з-під землі б'ють численні джерельця. А тоді частогусто щойно вириті підземні штреки миттєво заливало водою. Шахтні насоси не встигали відкачувати воду. Доводилося відрами вибирати тонни її з глибини сорок і більше метрів. Електричні свердла постійно ламалися об тверду породу. А будівельників закликали: "Хочеш вугілля – не бійся породи!"

Посеред літа темпи будівництва уповільнилися, і про заплановане на осінь завершення не доводилося й мріяти.

Шахту формально ввели

в експлуатацію 27 грудня 1957 року. До березня 1958 року у зведеннях про виконання плану видобутку тресту "Фрунзевугілля" назва цієї шахти не з'являлася. Після офіційного "пуску" довелося долати усілякі виробничі негаразди. Перше півріччя того року "Чернігівська-Комсомольська" працювала неритмічно. Бувало, що план видобутку вугілля за місяць виконувався на 35 відсотків, а потім – підскакував до 103. Шахтарі копальні швидко набували досвіду і на кінець року вийшли на середні показники тресту.

Шахта проіснувала трохи більше десяти років. Вона виконала свою історично-виробничу місію. На Донбасі запрацювали нові металургійні комбінати, коксохімічні заводи, підприємства великої хімії. Набули потужності заводи, що забезпечували будівництво нових потужних шахт, які стали гордістю Донбасу.

По-різному склалася доля шахтобудівельників. Менша частина їх залишилася в Ровеньках. Майже триста осіб роз'їхалися по всьому Донбасу. Більшість повернулися на Чернігівщину. До цього часу в її селах стоять хати, збудовані за "шахтарські" гроші. Колись вони були найпоказнішими.

Вічних воєн не буває. Господь милостивий, тож будемо чекати на бажану зустріч із тими, хто будував цю шахту. Перед моїми очима часто постає красива автострада, що пролягла на підвищенні між Антрацитом і Ровеньками. Там і донині є сліди моїх славних земляків.

Валентина ШЕСТОПАЛОВА

СВЯТО

У Сосниці пройшло величне "свято храму книг, бібліотеки славне свято". У малому залі районного Будинку культури зібралось багато тих, хто хотів сказати теплі слова, віддати щирю шану усім, хто відкриває двері цього храму.

храму книг

А зібратись і годилось – адже Сосницька центральна районна бібліотека відзначала 145-річчя з часу свого заснування.

*145 років служить Сосниці вона
У щасті й горі, в радості й любові,
Але не висихає глибина
Її крилиці мудрості у слові.*

Всяке свято – це завжди багато щирих, вірних друзів, це теплі слова вітань, пісень, квітів і подарунків. Не винятком став і цей день. І була їх сила-силенна, що прозвучали з вуст заступника голови районної ради Геннадія Смагляка, помічника-консультанта народного депутата України Анатолія Євлахова Івана Портного, начальника відділу культури і туризму райдержадміністрації Людмили Плющ, працівників районного Будинку культури, літературно-меморіального музею Олександра Довженка, краєзнавчого музею імені Юрія Виноградського, дитячої музичної школи імені Марка Полторацького.

У цей день були згадані і ветерани бібліотечної справи, багатьох з яких, на жаль, нема серед нас. Від імені ветеранів слово мали Наталя Супрун та Тамара Гребеник. Вітали своїх колег і працівники районної бібліотеки для дітей та бібліотекарі сільських філій.

Рідним домом стала центральна бібліотека для літературно-мистецького об'єднання "Убідь", яке вже більше 20 років діє при ній. Відкусивши свого

часу частку символічного торта з книг, який випекли своїми руками жіночки цього творчого енергійного колективу районної бібліотеки для дорослих, поетичні вітання їм склали митці рідного краю Микола Адаменко, Володимир Чернявський, Ніна Пода, Віра Ковальчук, Олександра Бушай, Петро Макаренко, Анатолій Семенцов.

Запросили до слова й мене. І ось тут пригадався далекий 2002-й, коли у досить дорослому віці збулася моя дитяча мрія – директор нашої школи Олександр Горпиненко (на жаль, нині покійний) запропонував мені по сумісництву зайняти посаду шкільного бібліотекаря. Саме тоді і помандрувала я в науку до районної бібліотеки. І вже 15 років з тих 145-ти крокую ного в ногу з цим прекрасним колективом. Скільки лишень було проведено різних цікавих зустрічей як на базі нашої школи, так і в їхньому читальному залі! Дякуючи працівникам СЦБС, у 2012 році було видано мій персональний бібліографічний покажчик, підготовлено до друку поетичну збірку творчої родини із села Велике Устя Халімоненків "Мости" тощо. Цінну та корисну інформацію із бібліотечних джерел черпають і мої вихованці – юні краєзнавці. Також багато заходів було проведено за участі земляцтва. Всього перерахувати просто неможливо. І це теж в деякій мірі часточка історії. Та з кожним днем все вперед і вперед намотує свій шлях годинникова стрілка. Того, що було позаду, ми не вправі забувати. Історія пи-

шется у книгах, але вона зберігається і в світлинах. Тому я на згадку подарувала фотоальбом.

А на завершення свята керманіч ЦБС Лілія Мучта сказала:

– Сьогодні наша центральна районна бібліотека імені Олександра Карпинського, яка є головною бібліотекою району та організаційно-методичним центром для бібліотек централізованої бібліотечної системи, або ж, як сказав Микола Адаменко, вузловою станцією, відзначає 145-річчя з часу свого заснування. Центральна районна бібліотека співпрацює з громадськими організаціями, навчальними закладами, Будинками культури. До послуг користувачів тут більше 50 тисяч книг, біля 50 назв періодичних видань. Щороку бібліотеку відвідує більше 2-х тисяч користувачів, читачі бібліотеки мають змогу безкоштовно користуватися Інтернет-послугами. Користуючись нагодою, хочу подякувати за співпрацю, розуміння та матеріальну підтримку небайдужих людей, які допомагають нам вирішувати наші проблеми. Це народний депутат України Анатолій Євлахов, заступник голови Чернігівського земляцтва, голова Сосницького відділення Олексій Орехович, наші земляки – Валерій Макуха, Роман Солодаренко, Михайло Макаренко, Анатолій Дубина, які дарують нам книги з власних книгозбірень.

Нових ювілеїв тобі, славний храме мудрості!

Валентина МОВЧАН

Нещодавно, поспілкувавшись до хрипоти з колись молодими і веселими лейтенантами, а сьогодні майорами і вище, я повертався потягом "С.-Петербург – Москва" з Бологоє, що загубилось на просторах колись православної і богобоязливої Росії.

Зовсім свіже...

На ювілей хрещениці навіть "Путінка" і "Українська з перцем", яку я прихопив з Чернігова, не дуже веселила душу, і я трясся назад у вагоні без похмілля і шуму в голові.

Стояла глибока, похмура осінь і одноманітні з прогалинами лісові пейзажі навіювали сум. Навіть просвітлені наскрізь сучасною рекламою окремі полустанки не додавали настрою, а похмурі продавчині, що іноді пропонували свою випічку і недостигли помідори, не проявляли щирості і добросердя.

Вже я минав половину відстані до Москви, а веселих, співучих компаній, окрім занадто піддатих трьох молодиків, що з'ясовували, хто з них кращий, – ніде не трапилось.

А це вже потяглися переволожені осінньою мрякою окремі поля з пролісками. Ось бачу не переорану на зяб стерню, залишки копиць і навіть нескошену смугу жита, що кланяється буйним колосом рідній землі. Ще одна ділянка рясніє кореневищами від зрізаних на вибір головок капусти. На одиночій, похиленій від старості горобині, куняє така ж стара ворона. А поряд хата з морених вітрами, дощами і сніговіями кондових, не обструганих соснових колод, і проріхами в солом'яній покрівлі.

А затім знову непролазні ліси, забуті людям, захаращені лісопалом і віддані на поталу колишнім лісовикам і сьогоднішнім зазіхалам. І тоді в мене в голові заройлося:

*Вже зібрали на полі капусту
І ворон там уже не густо.
Ти питально поглянь на дорогу –
Ще гілля притягнуть маєш змогу,
Бо сьогоднішню Русь розвезло,
Проростає у ній тільки зло.
Багата й нужденна,
Могутня й стражденна.
Без сорому і гріха
На сусідів зазіха.*

У потязі з Москви я вже спілкувався з милим і балакучим земляком із Івано-Франківщини:

*Він бурчить, що я – москаль.
Я ж: Ти дядько з полонини,
І на мене зуб не скаль,
Бо Вітчизна в нас єдина.*

Потім почаркувались і – нерозливвода!

Мене приморило, і я прокинувся лише від гуркоту ферми залізничного мосту через Сейм у підворотні Конотопа. Там я провів кращі роки своєї юності, коли наспівував однокурсниці Беллі Таузен:

*Белло, моя Белло, Белло дорога,
Я не коботський, та хочу до раю...*

Тоді, будучи дрімучим селяком, я ще не знав, що Таузен означає тисячу, і я в неї далеко не перший.

Нарешті останній скрип колісної букси, і я вже вдома. Перетинаю зал найкрасивішого в Україні залізничного

вокзалу з насиченим духом величі куполом, неначе Боже-ственного храму, і шпилем, що підпирає небо замість звичного хреста, і я вже на привокзальній площі. А там:

*Два Івани після бані
Пили пиво на майдані.
А затім взяли й побились:
Тому Маркс, тому Конфуцій,
І навіки посварились,
Наче в революцію.*

Свій поріг перетнув знесилений, але щасливий, як і завжди, зустрічю з самою, самою:

*А раз я твій чоловік,
Тож не забуду і повік,
Як ти "люблю тебе" зрєкла
І поцілунок обпєкла.*

Люблю своє місто і старезний, як і сам, дім...

Михайло СУШКО,
м. Чернігів

О д а

на честь 70-річчя
випробуваного
фінансиста штабу
нашого земляцтва
Надії Сорокопуд

У нашому земляцькому домі,
як у великому саду,
всі знамениті і відомі,
всі у держави на виду.

Та є ще люди особливі –
про це увесь говорить люд.
І серед них, як мак на ниві,
цвіте добром Сорокопуд.

Дісталося їй в дитячі літа
сирітства сьорбнуть і нужди.
Але вона в трудах розквітла
у повоєнні холоди.

Слаба, мініатюрна з виду,
що й не розгледити звіддала,
вона, ровесницям в обиду,
захомутала Василя.

І роботяга із Поділля
забув, що інші є дівки.
Раз сьорбнувши її чар-зілля,
він став їй вірним навіки.

Яка б не випадала скруха,
вони ідуть крізь літ проплин,
і навіть капосна свекруха
не вб'є у їх кохання клин.

Трудилася в Спорткомітеті,
бухгалтерський вкладала хист.
Коли ж прийшли чинущі терті,
де кожен темних справ артист,

вона подумала:
– Доволі
ділам шахрайським потурають,
бо краще чесно жити на волі,
аніж в неволі помирають.

А тут чернігівська громада,
а тут Ткаченків оберіг,
де над усе і честь, і правда,
як мовить "Отчий наш поріг".

І в променях добра та світла,
у добрі вірячи діла,
вона душею так розквітла,
як це до цього не цвіла.

У неї цифри завжди справні
і дебет з кредитом в ладу.
Вона встигає справи славні
вершити часом на ходу.

Живе Надія лиш по чину
земляцтва нашого завжди.
За нього навіть і чарчину

хильне й не персі, не води.
Коли ж до сина чи онуки
навідатись настане час,
вхопивши голову у руки,
біжить, забувши і про нас.

А далі знову, як годиться,
як командир, без зайвих слів,
у телефон розпорядиться:
– Пришли, Василю, карасів!

І так, згадавши всі глаголи,
що люд захмелюють сповна,
скажу:

– Як є на світі бджоли,
то матка серед них вона.

Тож скажем в цю святкову
днину:

– Хай квітне Ваш
медовий цвіт!

І на земляцьку всю родину
ми додамо:

– На много літ!

Записав
колективне слово
Леонід ГОРЛАЧ

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним
комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення
України 06.ХІ.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво:
серія КВ №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

**В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко,
Л.Н. Горлач (Коваленко),
А.Л. Курданов, Т.А. Літошко,
П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович,
Ю.А. Русанов, М.М. Ткач,
В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко,
М.І. Халимоненко.**

За достовірність фактів, точність імен і
прізвищ, географічних та історичних
реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**.
Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення
товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві
у КП "Редакція журналу
"Дім, сад, город".
Тираж 1400.